

Наша ријеч

Много смо се мислили, шта да радимо: дали да пустимо догађајама у Црној Гори на вољу, да иду како иду, са надом, да ће се једном најмодернији челасти или заштити невином људском крвљу или доћи разуму, или да подигнемо глас протеста и пушку у руке и злочине ватром сузбијемо. Читаве мјесеце стајали смо пред овом дилемом скрштених руку, немоћни, да се одлучимо. То није никакво чудо. Ни владика Данило није се могао лако одлучити на истрагу потурчењака у Црној Гори, јер се бојао од зла домаћег. Дуго је премишљао, али кад је на послетку увидио, да даље потурчивање слабих и лакоумних води пропасти државној и националној, устао је са крстом у једној, а са мачем у другој руци и објавио Црногорцима: удри за крст и образ јуначки.

Тако и ми. Кад је дошло све у питање: и образ и крст, и наша добра и дјца, будућност цијела и прошлост, одлучили смо се на истребљење модерних потурица, злочинаца, каквих нас најосмо ни у једном криминалном роману. Понављали смо, да нијесмо то лака срца учинили, јер је непријатељ крва наше крви; дио нашег организма; али је боље, разумно је и цијелосходније, да ампутирамо болесни дио организма него да пустимо да цио организм пропадне.

Ко иоле мисли државнички, мисли народски, мора се сложити с нама, иначе је непријатељ свога народа. Па ипак примијећујемо, и стина ко малог броја, неки изговор, неку врсту колебања и то чак онамо и код оних људи, за које је бесмртни Његов рекао: Црна Гора и њена слобода, споменик је нашег јунаштва. Чему то да припишемо? Анационалном одгоју или нејунаштру, не можемо. Зато не мамо разлога, јер ако је коме не достало нешто од тог национализма, ма у ком погледу, Цетиње и његова околина биле су за то школе. Можемо ли то приписати непознавању ситуације? Ништош, јер она је таква да гора не може бити — тонемо све више у бездан.

Па шта онда? Они или не саопштејају са страдалницима на свим странама, противно традицији нишковај, или су индиферентни према судбини нашег народа, прегруштајући га укрштеној ватри окупатора и одметника. Било да је једно или друго, или обоје заједно, то је злочин, не мањи од оног који одметници чине отворено. У приликама сличним, у судбонисним догађајима нема опортунитета и неутралности, то само млакоње и себици траже. Одлучност је особина људи. Ко разгађа тај не погађа, а у конкретном случају лако је погодити. Ко је за ред, рад, мир и хљеб, тај је с нама, и тај мора отворено испустити противу наручица свега тога и ријечу и дјелом — сврстати се дакле, у наше редове. Не хтједне ли, ми га презиремо, а за последице нека пита себе.

Н.

ЦРНОГОРСКИ НАЦИОНАЛНИ ПОКРЕТ

Успјеси на све стране

Штаб генерала Н. Поповића

НЕГДЈЕ У КАТУНСКУ НАЛИЈУ

22-11-1942

Пошло се са Цетиња камиони-ма са пјесмом старом али још популарном, која је увијек мирисала на барут, звала на поклич: 'спрем' те се, 'спрем' те четници... Са нама се опростио г. Влаховић, који нас је поздравио, а ми смо такође поздравили наше командире: Д. Буковића и Кековића. Ту пред полазак нашло се врло мало свјета, махом, наша родбина и поједи пријатељ. Оставили смо Цетиње суморно и у прабини. Камioni су јурили, мијењајући брзине и шкрипећи под теретом. Поред нас су промицали селаци у правцу Чекања, жене са товарима дрва, чобани са стоком, гола брда и мјестичан снјијер по рупчагама и увалама. На Чекању нас је лично сачекао генерал Поповић, са нама се срдечно поразговарао и дао нам одмор. Ту се још налазио и њимпозантни Крсто Петровић са преко 150 Његуша, који су дошли ле оруже као и повећа група Дубовичана, која су се ту налазила исто ради пријема оружја.

Након извјесног одмора код сада пустог, а некада прометног мјеста, пошли смо ка предвиђеном циљу. Ишли смо јадом ове гласовите и познате Катунске нахије, нахије која је објављена и која је постала славна за сва времена. Сваки каи свде (сваки глм, проп) планак или голи хрст, покрива један дјелат, истреје, (славе) по личностима, по прусотују крви, по подвизима, страдањима, и онај који по први пут улази у ово светилиште људских, витешких и моралних врлина, затрепери неком снагом, сланом. Цада прављена од Господара још увијек је добро приступачна и виуга кроз романтичан приједло пун пашака и рјетких пејсажа. Са лијеве стране цаде у једном присоју лежи село Матановићи, познато и по бравству и по личностима, а мало даље уз сам пут и мало село Војковићи. У овом селу прикупљам детаље који су карактеристични по прилике, које се сада развијају у овој нахији. Ово село као и сва села у Ђеклине, а можда као и много села у дубљу унутрашност ове нахије, до скоро су са партизанима живјела на лажи. Ови су од селана тражили да приступе покрету, а они опет одлагали ово приступање под разним изговорима, све до 10 ов. мј., када су коначно одбили да преговарају и изјавили своју приврженост генералу Поповићу. Ови вриједни и свјесни селани сада наоружани, чувају свој реон харно и храбро скупа са одредима генераловим. Селани су ми указали на још једну сеоску интересантност: из овог села налази се и политички комесар у батаљону партизана, цетињанима познати, наочит момак, Симо Ђаковић, који је имао и литерарни претензија и написао својевремено у десетерцу, најљепшу пјесму о погинућу Краља Александра. Пред

ноћ смо стигли у штаб, који је врио од момака и ордонаса. Свак је ту вршио по неку дужност, озбиљно, ћутљиво и постојно. Свугдје апсолутан ред, апсолутан мир. Моментни тако драстични по својој трагичности, намећу све ове мјере, и оне су императивне и свечане.

Негдје око 10 часова ноћу 20 ов. мј. предали су се једном одреду војника два партизана. Пошту су разоружани, замолили су командира овог одреда водника Васа Радовановића, да их одмах приведе генералу Поповићу, коме имају да учине извјесна важна и хитна обавјештења. Партизани су били наоружани са југословенским пушкама и револверима.

Ј.

Пад Симуње и Цр. Врха

Након седамнаест дана искреног и трајног напора да се дође до мира и реда у Катунској Нахији, генерал г. Крсто Поповић морао је да прибегне одлучној оружаног акцији. До овог дана пришла су генералу Поповићу неколико села, потпуно, а на осталих, гдје још владају партизани, добили су бројни селаци који су ступили у националну војску.

Пошто је добио највештај да партизански штаб припрема отпор на Симуњи и Цр. Врху, и да су заузели одбрамбене положаје, те пошто је испунио све смислене за преговоре у селу Брдо, где је изицао одметни-ца, генерал Поповић кренуо се на акцију и наредног дана свога одреда у зору 24 ов.

Рано пре зоре било је авезадно и топло, а околна брда алокобно су ћутала. Само је ту тишину будио покрет трапа, које је на распореду хаброг генерала, врло опробани јунак командир Душан Вуковић. Јединице су промицале у савршеном реду, и са моуљереном да не појавља бити брава и лака, свеједно са борбом или без борбе. Када су положили заузети по предвиђеном плану, отпочела је акција артиљерије од Кућиништа и са Буковице, коју су надопуњавали бројни бацачи бомба. А кад је артиљеријска ватра престала, јрки и овајдани борци ступили су у покрет бришући пушчаном палбом пред собом линију читавог партизанског положаја.

Налазећи се пред таквом одлучношћу хаброг војсковођа и њихових националних чета, партизани су успјели да испале свега пар плутона, а ватри су невитешки, као и увијек, напустили своје позиције и дали се у дијални бијег, заједно са својим другарицама — партизанима, које су до мало прије тога забављали убојним покличима и пјесмом, јер су и њих били увели у бојне редове.

Резултат ове прве одлучне акције генерала Поповића и командира Буковића био је: заузимаче Симуње и Црног Врха, за пар часова и без иједне жртве на страни националних чета. Партизани су имали бројне губитке, али су успјели да своје мртве и рањене однесу собом.

Према овим првим резултатима може се поуздано рећи да ће генерал Поповић за кратко вријеме постићи свој задатак: ослобођење Катунске Нахије.

Ј.

Поједине акције

11 март — Подгорици националистички одреди придружили су се четама пуковника Баја Станишића, са којима су дошли у додир са комунистичким извидницама у зони Хоћевина. Послије краћег

одупирања партизани су натјерани у бјег, али су оставили на терену 3 мртва, а један је био заробљен. 13 март — Између Грахова и Рисна отпочела је потјера за одметницима.

14 март — Бомбардовано је и потпуно порушено сједиште партизанске команде у Слану — Бјеловилићи.

15 март — У селу Добро партизани су напали и опљачкали куће националистичких елемената који су се добровољно пријавили јединицама Баја Станишића.

Тог истог дана партизани су лако општетили водовод Даниловград, у близини села Слатине, али били су спрјечени да потпуно изврше њихове намјере.

Националистички одреди окупирали су Бери.

16 март — Напаћено становништво варошице Сјенице дочекало је са нарочитим усхићењем одреде италијанске војске и карабинјера који су тамо упућени да поврате ред и мир.

Господин пуковник Станишић, именован је госп. капетана Бошка Аграма, на мјесто погинулог командира Радице Никчевића, који је пао од крвничке партизанске руке.

Око Никшића нађено је 20 вагона грађевног материјала, што су партизани у своје вријеме били заробили.

Мањи број одметника појавио се је у околини Вељег Брда, али су били, растјерани.

Сазнајемо да су партизани имали нарочито засједане тога дана у селу Баји (Никшић), гдје им је послато у посјете приличан број граната ради опомене.

17 март — У акцијама што су вођене око Брчела и Сотонића, а које су завршене окупацијом ових села, партизани су имали 50 жртава, међу којима нијесу укључени рањеници којих је било сигурно двоструко.

Око Стубице партизани су напали одред италијанских војника који је чувао пут и осигуравао путнички промет у том предјелу. Развила се је права битка, која је завршена бјегом партизана. 42 жртве остале су на терену.

18 март — У предјелу око села Мајстори дошло је такође до окршаја између националистичких одреда и партизана, али су ови последни умакли прије него се је борба озбиљније зачела.

У близини Служа партизани су опколили неколико усамљених кућа у намјери да заробе 45 националиста, који су се у њима налазили. Тај потхват није им успио, јер су се националисти одупрли и натјерали партизане у бјегство.

Неколико мањих партизанских одреда сишло је са Лукова на Озриније у нади да би зауставили националистичке чете, али су били присиљени да побјегну пут Бршна.

Становиштво Орје Луке што је било побјегло испред комунистичке најезде, сакупило се, и приправно је, да се помоћу својих људи поврати у село.

Око 3 сата ноћу, једна стотина партизана опколила је село Гли-

бавац, али су их локални националистички одреди, после краће борбе, отјерали. На терену је остало 25 мртвих, међу којима и једна жена.

19 март — Акција која је започела 13 марта између Рисна и Грахова завршена је после више чеших окршаја, у којима је нашко смрт 120 партизана, а 160 их је заробљено.

20 март — Борба која се водила око села Липова између националистичких и партизанских елемената завршена је. Партизани су имали 11 мртвих и 33 рањена, а националисти 2 мртва и 5 рањених. Заробљених је сљедећи материјал: 1 митраљез, 2 пушко-митраљеа и 1 мали топ.

21 март — Националистички одреди окупирали су села: Требаљево, Катуне и Вратло, у срезу Колашинском.

Око ријеке Мораче воде се борбе. — Предвече тога дана напали су партизани националистичке одреде око села Црнице (Никшић), али су већ у 8 сати исте вечери били отјерани са извесних жртвама.

У акцијама што су националистички одреди извели за окупацију Маљка, заробљено је пет партизана, а 2 су пала у борбама. Акција се је завршила окупацијом споменутог села.

Националистички одреди окупирали су Луково, у срезу Никшићском.

22 март — У Љешанској Нахији предели су се или заробљени од националиста око 50 партизана, међу којима су и Илија Вукчевић, бив. претседник општине и Јован Вукчевић новинар из Подгорице.

22 марта — Националистички одреди расчистили су околину села Љешне, Буруње и Прогоновиће. У окршајима одметници су оставили на терену 2 мртва, 3 рањена, а заробљено је два комуниста.

Националистички одреди су окупирани Грабовник, 4 комуниста мртва и 2 националиста.

При чишћењу зоне око Вјетреника погинули су 4 националиста, али су одметници оставили на терену око 40 жртва, 100 рањених и неколико заробљених.

23 март — Око Церова заробљено је више комуниста. Окупирани су села Пале и Медено Гувно.

Код Бродарева дошло је до борбе између националиста и комуниста, који су оставили на терену једну жртву.

Комунистичка команда у Гостиље била је бомбардована од артиљерије.

Националисти су окупирани села Дражевину, Кресе и Бери.

24 март — Манастир Морача у којем су комунисти имали своју команду, окупирани је од стране националиста.

25 марта — Комунисти отјерани од националистичких одреда напали су Брајковац и запалили читаво село.

Код Чева претрпело се неколико комуниста међу којима и вођа Нико Вукчевић бивши директор Царинарице у Подгорици. Споменути Вукчевић предао је и свој пушко-митраљеа.

РАТНА СИТУАЦИЈА

Руси не престају нападати њемачке позиције код Керча са јаким и све новијим снагама, али им не полази за руком да потисну њемце ни за један километар. Напротив њемци одбишу валове болшевичких напада, прелазе у противнапад, задајући им теже губитке. Исто тако у басену ријеке Дуњеца и на цијелом, скоро, централном и северном фронту врше се напади и контра напади и стварају људске крвавине, какве историја не памти.

И код Петрограда оживљена је активност, после дужег времена релативног мира. Тешка њемачка артиљерија тукла је уруганском ватром војничке објекте бивше царске престонице.

У току само једне недеље, од 13 до 20 марта, Руси су изгубили у аеропланима 336.

На Љубимском фронту само активност претходница.

Напредовање Јапанаца наставља се са све бржим ритмом. Главна офанзива Јапанаца је дуж цeste за град Пром, али и трупе које се приближавају граду Мандеслеу продужују напредовање дуж жељезничке пруге заузимајући све више простора. Отпор Британаца свуда је сломљен. Оштри окршаји су у току у близини града Промга где почине жељезничка пруга дуж ријеке Ираваде. Источноје од овога мјеста води се већ неколико дана жестока битка са главом Тоунгу. Намјера је јапанске команде, да укључе јаче између ова два града добар дио енглеских трупа са прилично јаким снагама Чанкајшековим. Ове се битке воде на двајеста километара сјеверно од Рангуна.

Енглеске трупе примиле су битку и у долини ријеке Ситанга. По чему изгледа, де су у овој битци узели учешћа и Кинези.

Алијанса се припрема за одбрану Радио из Калкуте, према писану „Таж са“ јавља о тежкоћама припреме истовјетног врата Индије на британском фронту.

Јапанци из Каира, да је ринце стигао из Египта и одбио је неке од ринцију са истакнутим британским личностима.

ПРВИ ЈАЧИ ОКРШАЈИ

У Бијелици и код Ријеке Црнојевића

Борба која је 26 марта почела у Бијелицама, још траје, а нешто лакша борба и код Ријеке Црнојевића.

Комунисти су претрпјели бројне губитке у мртвим, рањеним и заробљеним.

Националне чете имале су на ова два фронта у борби против комуниста дванаест рањених.

Рањени су: Мартиновић Живко, из Бајица; Иванишевић Стево, Доњи Крај; Вуковић Букач, из Цетиња; Поповић Благо, из Цетиња; Драшковић Благога, из Цетиња; Вушуровић Станко, из Бијелица; Миличић Симо, из Ријеке Црнојевића; Драгојевић Крпун, из Цетлина; Милошевић Никола из Цетиња и Поповић Иво.

Рањеници су пренесени и смјештени у војну болницу на Цетиње, где их је одмах посјетио Његова Екслеленција Гувернер Црне Горе, Господин Пирио Бироли, и расписао се о њиховом стању, похваливши их за њихову витешку храброст.

Рањеници су били веома дирнути овом високом посјетом и пажњом Господина Гувернера и наразили су му своју захвалност и спремност да чим оздраве поново пођу на фронт, да продуже националну борбу до краја.

Не у крв своју Црногорци!

Проста сабаја по сто пута турска
Од Косова која нас смије,
При злу томе, ако је истина!

Ђељош

Овако је узвикнуо онај Цуца који је био стигао на Цетиње код владике Данила и других главара, заједно са три стотине Цуца и Бијелица, да им саопшти како је једна баба из Бара дошла, проказала вјештице и нож крвави вргла међу Црногорцима. Мудри Владика и главари умирише разјарење Цуца и Бијелице, саријешше крвоприлике и осујетеше план Скадарског везира. Историја се ево понавља. Али овога пута није дошла баба из Бара да помути Црногорце него добоше изасланици из Лондона, преставници енглеско-јеврејског капитала, који донијеше штилернге, па са њима и лажном пропагандом помутеше Црногорце те међу њима нож крвави вргаше.

Међутим, досадешње крвоприлике није ништа при ономе које ће наступити кроз најкрваве вријеме, ако здрави разум не овлада оним Црногорцима који се дигосе на оружје, заведени агентима Лондона, и отпочеше борбу против својег сопственог народа. Да, све оно што се је десило од 13 јула 1941 године па до овог часа биде мала несрећа, несрећа при оној великој која ће наступити, јер се припремају ствари на ура. Приближава се тај дан ура у коју ће почети да умиру приатељ пријатеља, рођаки, кум кума, брат брата, сестра сестра и син оца. О колико велика трагедија и колико велика народна несрећа, коју ће претрпети безумље, а коју може отклонити Његовићини здрави разум, али, на жалост, до сад је међу Црногорцима безумље било јаче од здравог разума, па се је бојати да ће тако бити и у будуће.

То безумље довело је Црногорце патриоте да бираву између два зла: да они сами, милом или силом, уразуме залутале Црногорце и успоставе мир и ред у земљи, или да то оставе италијанској војној машини. Изабрали су мање зло за народ т. ј. да они сами успостави ред у земљи, јер ако се то препусте италијанској војној машини, сва ће Црна Гора изгорети у пламену. А трећег излаза нема. Кућно је дакле дванасти час у којем ће се одлучити мир или страшно пволивање крви црногорске. Сад зависи од оних Црногораца који отпочеде једну самобуљаву револуцију, од њих зависи хоће ли настанути мир или страшна борба. Па кад је тако ја њима упућујем апел, не од моје стране, него од стране намученог црногорског народа, од стране старана, жена и невинне дјеце који запамку:

Не у крв своју Црногорци!

Не у крв своју; па у мјесто пушке, ножа, бомбе и митраљеа пружите један другом руку, измири се, падните на кољена и пољубите намучену земљу црногорску. Пољубите ту вашу матер, ту вашу свету колијевку, у којој сте се родили, у којој се родиле ваши очеви, ваши ђедови и сви ваши

СИМПТОМ КОЛЕКТИВНОГ ЛУДЛА

Једна основна логичка поставка тврди да ништа не бива без узрока. И стање које данас преживљавамо има свој узрок и своју предисторију. Узрок оваквом данашњем стању налазимо у болешном психо-патолошком обољењу једног дијела нашег друштва.

Код нас постоји једна склупина људи, жена и омладине из разних стадежа и од разних професија која је идеолошки и психолошки потпуно уједињена и претопљена у комунистички колектив.

У томе колективу не постоји индивидуалне свијести, воље, разоновља, критичке моћи расуђивања, а исто тако не постоји индивидуалног осјећања ни личне иницијативе. Појединци се трансформисао и утопио у тој маси интелектуално, тиме, што је примио колективно убјеђење, логику без логике, начин мишљења без мишљења. Појединац је утупио у глави основна твђења, принципе и идеолошке крилатице не свјесно, већ механичком сталном понављањем. Умјесто личног осјећања, које појединца су подјаривана осјећања безлична, она на којима почиња динамичка снага покрета. Таква осјећања су: мржња на противника, љубав за идеју, осјећање колективног поноса, вјера у своју снагу итд. Комунистички колектив руши и пробија све индивидуалне ограле, све мифистификације свијесног живота појединца, све националне и вјерске одлике, да од подземиља, из дубоке и мрачне потсвијести пробуди и сатански раздараже бестију у човеку.

Овако срасла психика цијелана не трпи никаквог отпора, никаквог индивидуалног издвајања, никаквог посебног — критичког мишљења. Све што би јој стало на пут има да буде завојено без икакве милости. Приводимо један случај ради илустрације. „Шта ће нам историјари?“ упитало је једном Љењин кад се радило о неком научнику који није припадао партији.

Позната је мудрост да су једнострани људи, а уа то фанатици, рањани на друштвеном организму. Принципијални комунистичког колектива су једнострани и фанатични. Једнострани су зато што немају најелементарнијих појмова из разних области људског знања. Све њихово знање почиње и завршава се литературом из области марксизма. Међутим, мало је оних који познају научну марксистичку литературу. За њено разумијевање тражи се солидна претспрема; познавање филозофије, социологије, економије, историје и др. Огромна већина наших комуниста добила је „солидну спрему“ из брошура, фантастичних романа и летакана — написаних у пропагандистичке сврхе.

Ако сте имали несрећу да се препирете и дискутујете са таквим комунистима могли сте чути, од свих наредна, исте одговорне, исте фразе, исте софизме. Можете употребити говедну логику, научне резултате, ауторитете — све је то узалуд. Њихови су мозгови херметички затворени, тамо не може да продре ни једна мисао.

Ипак, није све зло у једностраности комуниста. Много је веће зло њихов безобзирни фанатизам. Из историје знамо какву је пустош остављао на себе вјерски фанатизам. И узвишена наука, као нпр. хришћанска, служила је у рукама фанатика средством најгрознијих злочина. Ако марксистичку науку, која је у основи материјалистичка, тумаче и у пракси примјењују људи без моралних квалификација, са фанатизмом који је само њима

(Прод. на 4-тој страни)

претити од давних времена. Освјетлите се с дванаестоме часу и покажите да сте достојни потомици знајних великих предака, који су својим подвизима и највеће жртве кад је био у питању опстанак црногорског народа. Не у крв своју Црногорци! преклиње вас намучена Црна Гора!

Д-р Ј.

— Препос са 3-ће стране —

својствен, бар нас може онда изненадити свепростоћу коју нам комунисти приређују месецима?

Бербајев, одлични познавалац и објективни критичар марксизма, види највећу тешкоћу у борби против комунизма у томе што је комунизам у наше дане огруо религијско рухо — распрострањено на област религијског осјећајног живота.

Психологија религије дозвољава оваку могућност. Она учи да се пригушено религијско осјећање не губи, већ преобраћа у неку унакараћену форму модерног естетизма. Ле Бон је забележио један такав случај. Анархисти су — пише он, ушли у цркву, спалили иконе и на њихова мјеста, са дубокима, пијететом, поставили слике свјетских уметника.

Овакве ствари дешавају се и у наше дане, пред нашим очима. Слике Лењина, Стаљина и др. чувају се као амазије. Петокраке звјездице урезују се по стаблима и клупама, цртају на сеоским чешмама, мостовима — црквама и јавним зградама по варошима.

Ако се негативно наразито о неком комунистичком вођи, присталице то сматрају и осјећају као уреду светине. Ако критикујете комунизам, макар у најблажој форми, деснице вам се случај да млађи присталице запнуше уши, или пјевају интернационалу. Сличан случај доживио сам у једном друштву у коме је био и један прости монах. Када је један од присутних почео да прича мало саборљиво, калуђер је полугласно говорио молитве да не би чуо причу. — Психолошки мотиви, у оба горња случаја потпуно су истоветни.

Психологија познаје и признаје могућност занепањивања и вјерског људила не само код појединачна него и код маса. Зашто не признати да и ово, што се данас код нас дешава, манифестује довољно знаке неког мистичног заноса и људила.

У доба ап. Павла, неки хришћани, импресионарани проповијеђу о другом долазку Исуса Христа, повјеравају да је тај час већ дошао, па оставише домове, имање и стоку и побоше у пушта мјеста да тамо сачекају други долазак Христов. Слично овима и Црногорци, у временском размаку од 10 вјекова, импресионарани јеванђељем Карла Маркса и његових апостола — побоше у пушта мјеста, пелене и меморије пелене да тамо чекају „скори“ долазак царства социјалне правде.

Раније, док су психолошкошча обољења била реткоћа појава, обраћао смо се за помоћ св. Василију Острожском и он је — хвала му и слава, исцјељивао такве болеснике. Данас пак умнобољина има врло много. Хилале њих су већ одавно „удриле у горе“, а хилале других на дому „у некакве свјетосне вјетрове“. *Редакцијор*

ГЕГА У СКАДРАР

Крајем прошлога мјесца наш стари невински ловац — Гегашко је био у Скадру, пошто му је из замку живот као и неправо прича, да се са својом родољубом која се налази у Скадру и околини њима, поразговара и братски исцрпа.

Алекса Лавов шимали је кум Гегаш, односно Гегаш је шимали Алекса, па је са неспрешно очекивао да му се кум поврати.

Чим се је Гегаш повратио, или боље рећи Алекса га је на мјесту где се лутуши из пруге искрпалај сачекао, па се успут до куће измјењу њих повео разговор:

— Здраво куме Алексо, како кућа, дјеца и ти?

— Сви добро и здраво!

— Јеси ли мислијел да се не вратијел дома више?

— Не, јаво Бог да ми не тако било.

— Не ли питах како си живијел код нас у Скадру?

— Зашто да те питах, када знам да неш ми сам причати.

— У Скадру куме се слободијел, можеш да куповаш што ти падне на памет: леба, сира, меса, једе један лира комад, млеко ишло (исцјело), јеробис и млади зечеви, што си ловијел на козове.

— Како се варод креће и до које доба?

— Цилу кох. — Електрика зија до повох, а послије горјеће мисе (био је пун мјесец — уштан) и не тишало било тако рајичко.

— Да ли би се ти повратио у Скадру?

— Кад не би имао ово куће на Цетина, јере (јере) ви би повеси жев да се више не вратијел, и ако не би било овај неј прелјетел и друштво — као јевта првога комшију, а најбоље тебе куме — одговорил Гегаш шетерски се смилуна.

У ФРОНТ ПРОТИВ КОМУНИЗМА

У прошлим бројевима „Гласа Црногорца“ 4 и 6 доказали смо неоправданост акције црногорских комуниста са становишта економског и националног. Сада у овоме чланку изнијећемо неоправданост исте акције са марксистичке тачке гледишта.

Црногорски комунисти, насилно и варварски, мјесецима раде на преуређењу нашега друштва. Чисте стари поредак пушком, кадом и митраљезом. Руше Црну Гору, постојбину чојства и јунаштва, зарад социјалистичке комуње, неких начела, која никоме нијесу јасна, јер излазе, из неких глава као што је Бура Чагоровића и њему сличних. Идеју комунизма објашњавају себи собом, својом мјером, не разумијевајући марксизам и без помоћи модерног научног социјализма. У очекивању те будуће своје хармоније, они и даље заливају крвљу народном и његових прака наша села, планине и вароши.

Да грешних реформатора, партизана огрезлих у безакоњу сјемана зликовачког, који у одрицању корисног, раде на самоуништењу црногорског народа. Руке су им пуне братске невинне крви, попут Чаруге — војвођанског разбојника.

Својом акцијом црногорски комунисти безачасте идеале социјализма. Моралне особине Енгелса, Жореса, Дабријона, Плеханова и Светозара Марковића (и др.) за запостави: жртвују себи другима! Народној мисли црногорских комуниста је у наређењу: жртвују друге себи! Зар може бити среће, ако се она оснива на туђој несрећи на жртвама нарочито невинне дјеце, жена и људи? „Доказолите, вели Достојевски, замишлите да подижете аграду људске судбине, са намером да на крају усрећите људе, да им најзад дате мир и покој. И замишлите даље, да је за то неопходно и неминовно потребно да измучите ма само једно људско биће, да би се подигла ваша зграда! Да ли бисте пристали да под тим условом будете архитект те зграде? Ето вам питање.“ Не! Одговара чиста руска душа Аљоше Карамазова. Она не жели да буде срећна, пошто упропаста другог. То није желио ни Чернишевски руски социјалиста-револуционар. То не жели ни један западни културни марксиста.

Хармонија људске среће црногорских комуниста, то је принуђена хармонија. Они спровде преображај црногорскога друштва у свом сопственом смислу, супротно европском социјализму кога су преиначили. Њихова акција се спроводи не у име слободе и еманципације личности, већ у име оних истих циљева и догми, у име којих су некада плантали ломаче инквизиције. Социјализам црногорских комуниста, то је до краја смисљена тиранија најнижих и најгуљивијих подземних антихероја, који су у свом одвратном и смрдљивом подземљу годинама спремали катастрофу своје народу. Погазивши све законе, прескочив-

ши све моралне препоне, они су по чистој савјести, своје бугавне филозофије човекошца, дозволили проливање невинне црногорске крви. Паскал је рекао једну болну истину: „Никада људи не чине зла тако много и тако радо као кад га чине свјесно“. Слобода подзмањеног црногорског комуниста прешла је у самовољу, самовоља у негацију слободе духа, ко дручке мисли, у насиље над савјешћу јединке. Злочин у име виших циљева чак до оцеубиства. Сам злочин, сраман, ружан и гадан, уздигли су на степен величине. Пошли су од безграничне слободе, а завршили безграничним деспотизмом. Несрећа наше Отаџбине и јест у томе, што страда, а оправдања томе страдању нема. Земља стече као у паку, због тога што су црногорски комунисти сладострасно заљубени у злочин до уживања. У сваком од њих крије се лутит звјер, звјер сладострасног распаљивања услед куњава мучених људских жртава.

Међутим, савремени научни социјализам је у питању о односима јединке и друштва, доктрина која има за циљ да економском реформом режима својине обезбеди јединицу моралну и материјалну независност. Он хоће ослободити радника од свепоћи капитализма, који га држи на пољу политичког, економског и моралног капа, од угробо за свакога грађанина. Како, био он радник или не, како може све мјере за интелектуалну, материјалну и моралну еманципацију јединке. То је дефиниција социјализма по Жоресу. Суштина модерног социјализма је у отклањању природног закона и догађајности, већ у стављању динамичног социјализма, социјализма у вјечитом постојању, једнога социјализма који носе и стварају индивидуалне воље у мјесто да им се намеће. Зато су Маркс и Енгелс објавили идеју о обавезној револуцији. Они, као Бебел, Кауцки и Бернштајн, у да кретање социјализма ка његовоме циљу треба да се врши легалним пушеви. Ово због тога, што марксиста предвиђају слом капитализма из унутрашњих узрока, под притиском разорних снага, које сам од себе производи, а по закону акумулације капиталистичког система. Ман и Гросман говоре о постепеном преображају капиталистичког друштва у социјалистичко, помоћу демократских установа, а не никакве револуције. Доцније, Бернштајн је коначно збрисао у марксизму догму о крајњем циљу, јер је социјалистички покрет у напону стваралаче еволуције. За научни социјализам човек и његова личност је највећа реалност и најближа стварност. Он је прокламовао принцип: вредност и бескрајну циљену личности. А што је најглавније од свега, научни социјализам за постигнуће свога циља не исповеда религију убиства, попут црногорских комуниста, него васкрс људске хармоније у свијету, без крви ради среће највећег броја.

Из реченог слиједи: марксизам

Духовна и морална настава Човјек

Човјек је живи организам, органски створ, као што су сви живи органистички створови на земљи. Научници и филозофи природних наука убрајају га у ред једне савршенје врсте, која зна да говори, да мисли и расуђује. Ради тога се човјек издваја из реда обичних животиња, али не обичних, већ у ред једне савршенје врсте, која зна да говори, да мисли и расуђује. Ради тога се човјек издваја из реда обичних животиња. Тако су га створили Бог или Природа, да би он био највишич њихових закона на земљи. Јер да није тако, ова земља, ова планета и овај свијет, била би једна животинска цигла, за коју нико не би знао да је оваква или онаква. Неби се знало за добро и зло, за срећу и несрећу, за живот и смрт. Јер перод свега живота животинског и биљног царства, кад не би био мисленог човјека, живот на овој планети био би мртава природа.

Човјек је са својим језиком, са својим мислима (умом) и са својим радом, оживио ову хладну планету и њену природу. Тиме се човјек не само издвојио из реда животиња, него се уздигао и приближио Богу и Природи.

Некада, у своје праисторијског животу, човјек је био и по јевку и по мислима и по раду, да су остали животински створови, јер је био у првом стадију свога органског, мисленог и радног развитка. Мјесто данашњег вора, имао је нејасне и неразумљиве крике и гестове, којима је изражавао своје мисли, страх, жељу и хтења. Мако је мислио и расуђивао, па је чинио оно што му је његов животински нагон налагао. За савршенје форме рада није знао, па је живио од биља и коријења.

Током других вјекова и бројних генерација усавршио је свој језик, да се данас споразумијева не само са својим генитилним робацима који говоре истим народним језиком, него и са онима који говоре другим народним језицима. Његов ум, разум и његова мисао, развили су се дотле, да су постали господари његових животинских нагона и склоности, па је тиме дошао до сазнања о појму зла и добра, о појму правде и неправде, о појму среће и несреће, те још о бројним бојанским и природним законима и прописима, које је примио за своја духовна, морална и естетска начела, чиме се уздигао на степен образованог и културног створа. Својим радом, пак контролисаним разумом, и помоћу сввршених оруђа и по планском предрачу, постао је господар природе, дотле, да се осјетио поносниш што је изашао из реда осталих животинских створова, и што се зове човјеком. Постао је образован, културан и поносан човјек.

и црногорски комунизам узајамно се искључују. Према томе и последица је ова: напредак марксизта у Европи лежи у његовој моралној и легалној политици, назада црногорских комуниста значи враћање у животинизам, злочин, у проливању невинне народне крви, друштвену кварек и деморализацију.

Оволико о разлици између моралног марксизма и аморалног црногорског комунизма.

На патриотида је, да спрече даље распадне нашега друштва.

Треба прегнути да очистимо домовину од зликоваца, који се прикривају идеалима социјализма као разбојници иза бусије. Националисти! Дигите се на оружје против насилника, који прекинуше братске везе са нама и објавише нам рат. Завоно националног фронта вас позива на узбуно, даје знак за општи народни јуриш на домаћег непријатеља Отаџбине.

Др Христок Вучковић

Али будући да сви људи носе у себи праисторијске животињске склоности; да сваки појединачни живи под различитим условима, да и сваки народ живи под својим особеним условима, обичајима и законима; нијесу сви људи, као ни сви народи, достигли исти степен свога умног развика. Зато су људи и народи установили извјесна међусобна друштвена правила и прописе као духовна и морална начела, којих се у међусобним односима, имају придржавати и по којима се имају управљати, да би сваки појединачни пуноправно припадао људском друштву и с правом носио име *човека*.

Црногорски народ је бројно мали. Његова територија је исто тако мала и за живот оскудна. Ради тога је и његово образовање било ограничено. Али је његова историја, његова традиција и његова култура прилично дуга. Кроз хиљаду година његовога живота и рада, његов човек је изradio своја духовна и морална начела: своје правне обичаје, своју традицију, свој понов, своје човјство и витештво и своју човјечност, са којима се могао поносити пред бројно највећим и културно најстаријим народима.

Црногорац је цијеном човјека у толикој мјери да је уистину сматрао неким вишим бићем, достојним поштовања и поштовања од самог човјека. Зато је између њих била искључена свака и свакоједна. Јер опсвати и увијести човјека, он је сматрао да тиме ружи и вријеђа појам човјека уопште, па и самог себе. Зато се за једну ријеч, данас већ уобичајену и свакодневну, за ријеч „лажеш!“, пуцало из револвера или позивало на двобој. Ради тога човјек је говорио истину, није лагао, и зато се у човјекову ријеч вјеровало. На супрот томе, лажов, клеветник и рђав човјек није се трпио, њега је као таквога свако знао и није му било мјеста међу људима. Отуда је за рђаве људе и дошла особени назив „никоговина“. Код неких других народа људе са слабијим инстинктом звали су „фукаром“, а Црногорци су „фукаром“ означавали оне, који су били духовно и морално сиромашни, оне који нијесу достојни имена човјек. Најчешће речено: *Црногорац је доштовао човјека према његовим духовним и моралним особинама, које су за чинила човјеком у правом смислу, зашто што је он био човјек, духовно и морално.*

Послератни вртлог пољуљао је наше духовне и моралне законе који су нашег човјека чинили човјеком, па је и појам човјека изгубио своје право значење. Вријеме грубог материјализма и материјалистичког схватања, да човјек вриједи и да се цијени по материјалном богатству и друштвеном положају, уништило је наше духовне и моралне појмове о човјеку. Тиме је уништило и самог човјека у нама.

И зато данашњи Црногорац не цијени човјека. Зато је код нас, данас, човјек тако јефтин и безначајан.

Ради тога, морамо се вратити нашим духовним и моралним законима који човјека чине човјеком, духовним и моралним законима наше човјечности.

М.

ОГЛАС

Молим сваког оног ко нешто зна о мом брату Осману Мандићу, пиљару из Подгорице, који је нестало дана 4 новембра 1941 године на путу од Цетиња до Подгорице, да ми изволи јавити на шта о њему — уз награду.

Унапријед захвалан

Ештем Мандић, трговац
Подгорица Каш Мала бр. 27

ОГЛАС

Молим свакога онога, коме је познато о моме оцу Стевану Басоричићу, трговцу из Новог Пазара, и његовој породици да ме највијести преко Уређиваштва „Гласа Црногорца“ на Цетињу.

С поштовањем,
Јелица Вулишић

Прољетње сијање

У мјесцу марту и у првим априлским данима врши се сијање кукуруза, било оног са раним, или другог са касним сазријевањем. Клима Црне Горе је нарочито поделена за његовање врста са раним сазријевањем, јер се њихова жетва врши прије наступања јесенске хладноће и киша, јер оне успијевају такође и у не одвећ дубоком земљишту. У сврху проширења ових врста, интересовао се Цивилни Комесаријат Гувернерства Црне Горе да му се излиферује извјесна количина сјемена.

Пољопривредници, који су у свим земљама на свијету увијек опрезни те су сигурно сачували скромну количину потребног кукурузног сјемена, започели су ових дана поновом пољске радове око припремања земљишта, као што је за напомену више зона. Неопходно је потребно да ови радови буду што прије довршени на целокупној зиратној површини.

Добра обрада и набавка ђубрива претстављају неопходне предуслове за остварење доброга производа, до којег црногорским пољопривредницима треба да је много стало, будући да знају да он претставља исхранбену базу за њих и за њихове породице.

Осим кукуруза сије се у ово раздобље грашак и пасуљ, а пољопривредницима је у интересу да и ово зеље гаје на широком пространству. Гувернерство са своје стране, волећи брину о томе да прибави сјемене доброга квалитета, изјавило са сјеменим посрбама као што је лук, спанаћ, глаткаш, кунут, мркват, целер, слатина и першун.

Појелу сјемена извиршије, уз наплату, Цивилне Делегације и пољопривредни референти, према распореду, који ће накнадно бити саопштен.

Пољопривредници, који још нијесу засадили кромпир, нека се пожури да то учине ових дана, повјеравајући земљи по могућности мјесно сјеме, чији је добри квалитет познат и прикладан за климу.

За кромпир даје сјемене Гувернерство Црне Горе, које установљује крајеве који њиме располажу, као и квалитет који се може ставити на располагање задочњелима, иако су — у многим топлијим зонама — пољопривредници већ приступили овом сијању. У горским и хладним зонама, може се сафење кромпира још увијек успјешно извршити.

Осим његовања житарица, зеља и поврћа, не смију се занемарити ни индустријске биљке, као што су дуван и памук, које у Црној Гори дају производе најбољег квалитета, високог дохода и сигурне прође. Подгоричка фабрика дувана може без икаквих потешкоћа асорбовати целокупни дуван, који је Црна Гора у стању да произведе, а црногорски пољопривредници могу да се посвете гајењу те културе, закључивши уобичајене уговоре и обавезе са самом фабриком.

Најзад се не смију занемарити ни културе сточне хране, а међу

њима луцерку која даје најхрамнију сточну храну. Сточарство је најтјесније повезано са производњом сточне хране, а Цивилни Комесаријат Гувернерства Црне Горе, настојећи да омогући пољопривредницима сијање луцерке пообрину се за то да осигурају набавку довољне количине најбољег одабраног сјемена.

Човјек дугује Провиђењу за сунце, земљу и воду, те је његова цивилизованост толико већа, колико је више знао да ова три животног елемента повеже у склад са својом интелигенцијом, са својом способношћу и са својом радношћу, на начин који је водио развоју пољопривреде.

Црногорски пољопривредници, у овом особитом часу њихове историје, имају дужност да сарађују, осигуравајући пољопривредним производима истовремено животе својих драгих и привредни напредак своје земље.

Подјела пољског и вртларског сјемена земљорадницима Црне Горе

Прољеће наступа, са њим и вријеме, када треба земљорадник, да поведе рачуна о томе, како ће своје поље и башту обрадити, како и чиме их посјати и посадити.

Земља му је мајка — хранитељица, она има, и она даје плод и род, којим ће се хранити своју породицу, своју стару мајку, а мајка рода на претек, да га неће и своју парницу за разне потрјебе своје породице.

Како је земља и за испољавање његове снаге неће бити алат, тако је и алат земљорадника — поред његовог личног рада, када његове стоке — потребито, за получење рода од његовог земљишта, у првом реду равно сјемену, које потпада под своју земљу, као биљка, која је узгојена трудом његовог родока. Да баш прољеће, као најповољније доба за сјетву и садњу, раних и касних дрвоца, дрвоца, плодова и највеће брине око прескрби потребито сјемена.

Саднице ванредне прилике, које су наступиле за црногорског земљорадника, довеле су га просто у очај код замисли, од куда да си прескриби сјеме за прољетну сјетву. Нити је био у стању, да сије јесенас могао сам произвези довољно количину сјемена за прољеће, а и оно што га је било, дружина га је, током другоградије, оштре зиме и ванредних прилика, изјела, нити може сјеме набавити са стране, и тако осталоше велика већина земљорадника Црне Горе баш у доба највеће и најжитијне потребе за сјеменем, голху руку, немајући скоро ништа за посјати и посадити. Стоји скрштених руку, мислећи о својој земљи, коју нема чиме да посјеје, са очајним мислима на будуће одржавање свог и своје породице и онако минималног животног стандарда.

Имајући у виду ову очајну ситуацију, црногорског земљорадника око окрбје сјемена за прољетну сјетву, повело је — поред осталих брига за одржавање живота пуначства — Војно Гувернерство и по томе питању акцију, те је набавило за прољетну сјетву и садњу најжитијне потребито сјемене и то:

Сјемена кукуруза	1300 м. с.
Кромпира	2000 м. с.
Сјемена бјешине луцерке	50 м. с.
Лука араука за садњу	200 м. с.
Сјемена сточне репе	20 м. с.
Сјемена јркве (шарпареле)	4 м. с.
Сјемена кукуза	150 кт.
Салашног сјемена	80 кт.
Пашака за сјеме	28 м. с.
Трава за сјеме	50 м. с.
Сјемена шибанака	3 м. с.

Укупно 335.730 кг. сјемена, за износ од Lit. 1.320.300—.

Двадесет седми март

Јуче се навршила годишница једног кобног датума у историји Срба, Хрвата и Словенаца. То је двадесет седми март 1941 године, кога дана је извршен у Београду државни удар, којим је смињена влада Драгине Цветковића, а мјесто не дошла је војничка влада генерала Симоновића. Влада генерала Симоновића смињила је дотадашње Краљевско Намјесништво са Принцом Павлом и прогласила пунољетним Краља Петра II. А све је то изведено у знаку пројеме дотадашње спољне политике Краљевине Југославије и отказивања Уговора о приступању Југославије Тројном Пакту, који је два дана прије био склопљен и потписан од претједника владе.

Прије неки дан београдски Радио потјестио је Српски Народ на овај кобин датум, упоредили га са Косовском Вечером и Трагедијом Косова. Потпуно исправно, али нама нагледна овај датум још трагичниј од Косовске трагедије. Јер, Косовском трагедијом изгубили су Срби Лазарева Деспотовину, док је остала Црна Гора, слободна и независна, као ази и уочиште свих Срба, а Хрвати и Словени били су тада у сасвим другом положају. И та Лазарева Деспотовина пала је часно, на бојном пољу, последице витешког боја у коме су погинули два цара противника.

Међутим трагедија двадесет седмод марта нагледна сасвим другачија, а са моралне и материјалне стране много трагичнија од Косовске трагедије.

У једном моменту, када се Југославија морала одредитијати: за нови европски поредак којему теже Силе Тројног Пакта — Силе Осовине, или за дотадашњи поредак који су Европи наметнуле Силе Побједнице из прошлог Сјетског Рата; ондашња влада Драгине Цветковића одредила је Југославију на страну Сила Осовине, за нови поредак у Европи. Она је ово одређење учинила својом чиницом, да је европски поредак заснован на Версајском Диктату био неправиан, да је ради његове неправичности дошло до овог новог и страховитог рата, и да с обзиром на то Југославија не може бити на страни оних који тај неправиан поредак покушавају да одрже силом. Али да би своје народе и њихове тековине сачувала од потреса рата, Цветковићева влада успјела је код Сила Осовине, да свој приступ к Тројном Пакту услови дјеломичном неутралношћу и гаранцијама поштовања суверенитета и територијалног интегритета Југославије, од стране Сила Осовине, не само у току рата него и за будућност. Јер поред Уговора о приступању Југославије Тројном Пакту, владе Сила Осовине дале су влади Црној Горе гарантне ноте, као додатне Протоколе Пакту, у којима су са своје стране потврдили: да ће увијек поштовати суверенитет и територијални интегритет Југославије, и да владе Сила Осовине за вријеме рата неће упућивати Југославију захтјев да дозволи пролас или превоз терета преко Југословенске државне територије. А то је у оном времену и под онаким приликама било више но што је Југославија могла очекивати и тражити. То је био најјаснији и најубједљивији доказ пријатељства — Превос на 6 тој страни —

Ово ће се сјеме подијелити земљорадницима Црне Горе чим прије, да би се исто могло на вријеме посјати и посадити.

За овај племенити гест надахнао у сусрет, има да буде црногорски земљорадник до крајности захваљан Војном Гувернерству, јер набавља и подела наведеног сјемена, значи за њега спасење.

Наравски да ће се то сјеме подијелити само земљорадницима и то уз обавезу, да ће се исто у истини посјати и посадити, а не да се поједе.

Стручна упутства, како се имаде сјати (садити) ово сјемене и његовати усјеве ових плодина, биће објављена у „Гласу Црногорца“.

ДНЕВНЕ ВИЈЕСТИ

Riješenja za sve tri ukrštenice, t. j. za cijelu seriju, predati najkasnije do četvrtka Uredništvu „Glasa Crnogorca“.

ЛЕКЦИЈЕ ИЗ ИТАЛИЈАНСКОГ ЈЕЗИКА

Ријечи:

Un chilogramma — килограм; un litro — литар; un metro — метар; la bottiglia — боца; il bicchiere — чаша; la tazza — шоља; l'oro — злато; l'argento — сребро; il ferro — гвозде; qualche cosa di bello — нешто lijepo; la catenella — ланчић; il calamaio — мастионица; lo stivale — чизма; la scarpa — ципела; una dozzina — (tue) децинаст; la stoffa — штоф, материја; la carta — хартија; la tavoletta — сточић; il francobollo — марка за писма; a Natale — на (за) Божић; oggi, quest'oggi — данас; il fazzoletto — марама; il ballo — игранка, бал; la fotografia — фотографија; subito — одмах; la sala da pranzo — трпезарија; la camera da letto — спаваћа соба; il vestito da viaggio — путничко одијело; un pò di carne — мало mesa; la busta da lettera — куверт за писма (или омотач за писма); ieri — јуче; sempre — увијек; un paio — пар, чифт.

No bisogno di denaro — треба ми новца; portate qualche cosa da mangiare, da bere — донесите нешто јела, пића; Abbiamo mangiato qualche cosa di buono — ми смо јели нешто добро; ha parlato da amico — он је говорио као пријатељ.

Molto — много; poco — мало; troppo — сувише; tanto — толико.

Io ero — бихах или бјех; tu eri — биах или бјехе; egli era — биах или бјехе; noi eravamo — биахмо или бјесмо; voi eravate — биахте или бјесте; essi erano — биаху или бјеху.

Задатак 15

Ecco un chilo (chilogramma) di carne e due chili di pane. Che desidera, signore? Datemi un bicchiere (di vino) di Marsala. La madre è andata in città; ha comperato un paio di stivali per Francesco, un paio di scarpe da ballo per Maria e una dozzina di tazze da caffè. Che cosa avete ricevuto a Natale? Io ho ricevuto un orologio d'argento, mio fratello una catenella d'oro, e mia sorella un vestito di seta. Il nostro maestro di canto ha due fratelli, uno è professore di pianoforte al Conservatorio, l'altro è negoziante di vino. Signorina quanti metri desidera di questa stoffa? Ho bisogno di cinque metri. Quest'albergo ha molte camere da letto e una sala da pranzo molto bella e molto grande. Questo ragazzo ha troppo denaro, troppa libertà e troppi amici. Ragazze! Avete qualche cosa di buono da mangiare? Abbiamo molte uova, quattro pezzi di pane e due tavolette di cioccolata.

Задатак 16

Што сте добили за Божић? Ја сам добила једну балску хаљину, једну сребру кашку и један златан прстен; моја је мати добила једну путничку хаљину, једно туло цених марама и хартије за писма. Ње једна страна пио штогод? Да, пио је једну боцу вина, он је такође јео мало mesa. Ми биахмо у једној lijepoj радњи где се видјело многе lijepе слике и фотографије. Келнеру, донесите ми чашу вина и чашу пића. Донесите још и хартије за писма и марака. Одмах, господине! Ко има мало новца има мало и пријатеља.

Предлози — Preposizioni

Сви предлози у италијанском језику иду са четвртим падежом.

A — у, на, к, код; di — од; da — од, из, код; in — у; presso — код; per — без; per — за, помоћу; con — са, код; sotto — испод; sopra — на, преко; su — на; tra, fra — међу, између; durante — за вријеме; davanti — пред, испред; avanti — прије, пред; dietro — иза; contro — према, на супрот; verso — против; dopo — по, послје.

Примјери:

Con mio padre — са мојим оцем; con questo tempo — при оваком времену; senza denaro — без новца; per questo libro — за ову књигу; contro il vento — према (на супрот) вјетру; verso i genitori — према родитељима; sotto la tavola — испод стола; dopo (la) cena — послје вечере.

ПОСЉЕДЊЕ ВИЈЕСТИ

Са разних бојишта

Одјаци поморско-ваздухопловно битије на Медитерану

Штампа Европе посећује велику пажњу новој ваздухопловној побједи коју је италијанско ваздухопловство извојевало над британском флотом у Средоземном Мору. Признаје се да је ово највећа поморска катастрофа, коју је претрпјела Енглеска у овоме мору. Фелкишер Беобачер, Дојче Алгемајне Цајтунг, Берзен Цајтунг — да споменемо само најважније немачке листове — доноси појединости акције коју је италијанско ваздухопловство, потпомогнуто од немачкога, извело током недеље и понедјелика против британскога конвоја, који је, поред тога што је био прабен од моћних ратних бродова, ипак био десеточкован. У шпанским новинарским и политичким круговима истиче се да Енглеска наставља да прима најтеже ударце. Набљедивање британских база у Средоземном Мору истиче се као практично скоро немогуће, а заслуге за то имају херојски авијатичари Осовине. Такође и норвешки листови истичу важност смртних удараца, које су смјели и вриједни италијански авијатичари задали Енглезима.

Признање сјeverноамеричког министара рата

Сјеверно амерички министар рата јавља да су потопљена два америчка контраторпиљера прихл дана овага мјесца. Они су учествовали у Јаванској битци. Били су поринут из међу 1918 и 1920 године, а били су од по 1.000 тона. Послада је износила 120 хиљада Наоружан, се одстојало од 4 тона до 120 тона и од 12 до 14 торпеда.

BIBLIOTEKA CRNOGORSKOGA
CRNOGORSKOGA
CRNOGORSKOGA

Фирер је примио у свом Главном Стану Армијског Генерала Ромела, Врховног команданта њемачког експедиционог корпуса у Либији, којег је одликовао високим орденом Жељезнога Крста са храстовим граничком и мачем. Листови доноси мотивацију високога одликовања и опажају да је Ромел шести официр њемачких наоружаних снага, којему је додјељено то одликовање.

Извјештај Јапанаца

Искрпани одреди јапанске морнарице запосјели су једно важно средиште на источној обали острва Минданао. Заробљена су три непријатељска брода. Јапански ратни бродови су блокирали манилски залив, пресекавши сјевероамеричанска сваку могућност евакуације Корејанаца.

Неки се предлози стапају због بلاгласности, са следећим златом у једну ријеч:

Con il — col; con lo — collo; con la — colla; con i — coi; con gli — cogli; con le — colle; in il — nel; in lo — nello; in la — nella; in i — nei; in gli — negli; in le — nelle; su il — sui; su lo — sullo; su la — sulla; su i — sui; su gli — sugli; su le — sulle.

Још се и предлог per претпао по гдје-кад:

Per il — rei и per i — rei.

Али се ипак често налазе ови предлози (наузвеш ин) неупотребљени са чланом, а нарочито предлози per и con који се са чланом уопште више претпапе не употребљавају.

Успјеси подводних јединица

Сјајни успјеси подводне флоте Осовине у сјевероамеричким водама показује да је Атлантисада претворен у гробницу непријатељског бродовља. До 14 марта потопљен је 151 непријатељски трговачки брод. Из тога слиједи да су сјевероамеричанска снабдевања Енглеске и Русије изложена подморничким нападима. Боливијанска калај, чилеанска бакар, бразилијанска каучук као и минерална уља Мексика и Венецуеле морају да пролазе кроз зону Западне Индије, која је сада већ претворена у оперативно поље подморница Осовине.

Америчанска предвиђања

Једна позната њујоршка ревија пише да је прошле седмице пала још једна илузија: те, да би Сједињене Државе и Велика Британија биле у стању да се одупиру до 1945, или бар до 1944 године, када би те двије савезничке силе засигурно побиједиле земље, Осовине, освојивши све оно чиме су земље Осовине и Јапан засигуровале. Посматрајући сада околности, са којом се њемачка припрема за офанзиву против Русије и ритам операција на Пацифику, види се да би немачко-осовинске силе могле да изврше такву операцију до краја 1942 године. Истраживања показују да Америка запријетиће снагом за задатак који на њу наметнуће се она припрема на јунијорским острвима, дотле силе Осовине неће моћи да успију да себи ослуде.

Гуарске доглатичне акције

Владак Гуарачина Агенција јавља да су доглатички авиони потопили у Бискајском заливу три француске минералне бројине. Овај издајнички напад је платио главом 26 рибара.

Набавка веће количине сјемена

Према обавјештењу како смо добили са поуздане стране, Цивилни Комесаријат Црногорског Гувернемана наручио је за око 1.500.000 лира разних сјемена за прољећну сјетву.

Господин Комесар Ди Стефано, одмах по преузимању своје дужности заинтересовао се за економске прилике нашег народа. На првом мјесту пало му је у очи да наш сељачки народ оскудијева у добрим сјеменима за прољећну сјетву, па је наредио да се одмах набави из Италије већа количина разних сјемена и у ту сврху одобрио је један кредит од милион и по лира.

Наручба сјемена већ је извршена и оно ће у кратко вријеме стићи на Цетиње, одакле ће се поједилици оскудним сељацима уз врло ниску цијену, тако да ће и најсиромашнији моћи ове године набавити добро и здраво сјење за мале паре.

Ово је још један доказ да италијанске власти воде рачуна о економском развоју Црногорског Народа уопште, пошто пољопривредни производи нијесу ни у нормално доба задовољавали потребе становништва.

Узнемјерност у Лондону

У Лондону се тражи кривица за пораз британског конвоја, који је пловио за Малу, од стране италијанских ваздухопловних снага, те се настоји наћи оправдање пред јавношћу. Ројтер јавља да у лондонским опшномоненим круговима знају да ваздухопловне снаге Осовине разијештене у Либији, на Крети и на Сицилији потпуно онемогућују путовање за Малу. Губитак Бенгазија и аеродрома у тој зони онемогућује Енглезима заштитну конвоја за вријеме пловиће.

Потешкоћа пред којима се налази генерал Мак Артур у Аустралији у великој су супротности са топлим овацијама са којима је дочекал при доласку. Аргентински листови опажају да је за Аустралију тешко да се брани, будући да је континент велик као и Сједињене Државе, док му се 200.000 војника налази у иностранству. Мак-Артур је присиљен да поступа полаком, ставајући на кошку сву своју популарност. Његову популарност су Јапанци узели у рачун, користећи се свим средствима модерног рата.

Распоред богослужења

у манастирској цркви на Цетињу у Успојном празнику

Лазарева субота: Литургија Златоуста почиње у 10 сати прије подне. Послије подне у 2 сата ученици и ученице основних, средњих и стручних школа са својим наставницима дођуће пред манастирску цркву, примити крст и рипиље, затим у литији на Груд, одакле ће у 3 и по сата доћи пред Олтимски дом, где ће их сачекати Његово Високопреосвештенство Митрополит црногорско-приморски господин Јоаникије са свештенством и народом гдје ће се обавити водосвешће, одакле у манастирску цркву на вечеру.

Недеља — Цвијети: јутрења почиње у 7 и по сати прије подне. Литургија Златоуста у 10 сати, а бденије у 6 сати увече.

Велик: понедељак: Часови почињу у 9 сати, литургија Преображењених дарова у 10 сати прије подне, а бденије у 6 сати увече.

Велики уторак: часови почињу у 9 сати, литургија Преображењених дарова почиње у 10 сати прије подне, а бденије у 6 сати увече.

Велика сријела: часови почињу у 9 сати, литургија Преображењених дарова у 10 сати прије подне, а бденије у 6 сати увече.

Велики четвртак: часови почињу у 9 сати, а литургија Василијева са вечерном у 10 сати прије подне. Бденије — Страсна Евангелија — у 6 сати увече.

Велики петак: Царски часови почињу у 10 сати прије подне, вечерња у 3 сата послје подне, на којој се ипоси плаштинаца. Бденије Христово опјело у 6 сати увече.

Велика субота: часови почињу у 9 сати, а литургија Василијева са вечерном у 10 сати прије подне.

Свијетла недеља — Васкрс: — опход са литељом око цркве у 6 сати јутра, а одмах затим јутрења и Златоуста литургија. Вечерња и читање Јеванђеља на разним језицима у 5 сати послје подне.

Свијетли понедељак — II дан Васкрса: — јутрења у 7½ сати јутра, литургија у 10 сати прије подне, а вечерња у 5 сати послје подне.

Свијетли уторак III дан Васкрса — Благојести: — јутрења у 7½ сати јутра, а св. литургија у 10 сати прије подне. Вечерња у 5 сати подне.

Осталих дана богослужење ће се вршити као и обично.

Из канцеларије Митрополитског Црногорско-Приморског на Цетињу.
М. Бр. 372/42 14/27 марта 1942 год.